

ענג שבת

פרשת: לך לך - וירא

ז' במרחשון ה'תשע"ה
(31.10.2014)

עלון מס' 2 (1126)
(שנה עשרים ותשע)

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים

מועדי השבת לך לך
ער"ש מוצ"ש

יום-ם	16.16	17.27
ת"א	16.30	17.29
חיפה	16.20	17.27
ב"ש	16.33	17.30
אילת	16.26	17.28

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת לך לך - יום שני	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.30 - 4.26
זמן הנחת תפילין	5.13 - 5.08
הנץ החמה (מישור)	6.03 - 5.58
הנץ החמה (הנראה)	6.08 - 6.03
ס"ז ק"ש מג"א	7.57 - 7.55
חצות היום	11.25 - 11.24
מנחה גדולה	11.55 - 11.55
שקיעת החמה	16.46 - 16.51
צאת הכוכבים ב'	17.36 - 17.41

דף יומי: יבמות כח - לך

מועדי השבת וירא

יום-ם	16.09	17.22
ת"א	16.24	17.24
חיפה	16.14	17.22
ב"ש	16.28	17.25
אילת	16.21	17.23

זמני היום והלימודים היומיים: (שעון חורף)

משבת וירא - יום שני	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.35 - 4.31
זמן הנחת תפילין	5.19 - 5.14
הנץ החמה (מישור)	6.09 - 6.04
הנץ החמה (הנראה)	6.15 - 6.09
ס"ז ק"ש מג"א	7.57 - 8.00
חצות היום	11.25 - 11.25
מנחה גדולה	11.56 - 11.55
שקיעת החמה	16.41 - 16.45
צאת הכוכבים ב'	17.31 - 17.35

דף יומי: יבמות לה - מא

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.
לדוגמא: "זמן שקיעה מחר בטבריה"
את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
ובמבוא מרשתת בקטגוריית עלוני שבת www.moreshet.co.il
ב"מדיע יהודי" www.moreshet.co.il
י"ר העמותה והעורך ע"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלך 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smulad@netvision.net.il
דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-50-1700

על כן יעזב איש את אביו ואת אמו

מה הניסיון של אברהם, ומה החידוש בפסוק הראשון בפרשתנו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" (ב, א) ? הרי כבר נאמר בפרק ב' פס' כ"ד: "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו". הרי כל אדם לפני שהוא מתחתן יש עליו ציווי לעזוב את אביו ואת אמו כלשון הפסוק (בלי חס וחלילה להשוות בין הורינו לתרח).

הצווי: "על כן יעזב..." הוא: שכל אדם לפני שהוא נהיה לאיש צריך להתנתק מהתלות שהייתה לו בהוריו, ולבנות את חייו, את העצמיות שלו, את הבניין הפרטי שלו. זו כוונת הפסוק עזיבת בית ההורים זו עזיבה של דבר בנפשך. אתה עכשיו בונה את עצמך וכבר לא נשען על גבם של ההורים. המלבי"ם מסביר: "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו" בהתחלה קרוי אדם על שם האדמה שהיא אביו ואמו כי ממנה נוצר, ואחרי זה שנעשה לאיש, עזב את אביו ואמו שהיא האדמה... כך, כל אדם בילדותו ידבק באביו ואמו, וכשיגדל ויהיה לאיש, יעזוב את אביו ואת אמו ויקח אשה... אשר עמה יבנה לו בית נאמן בפני עצמו...". לכן כדי לבנות קומה חדשה, בניין חדש, צריך את העזיבה של הקומה הישנה.

בדרך העזיבה שינוי השם - מהות. בפרשתנו בפסוק לך לך אברהם אבינו צריך להתנתק מכל העבר שלו. ולא רק מצד שתרח אביו עבד עבודה זרה, אלא יש פה משהו אצל אברהם אבינו שמשנה מציאות. אברהם אבינו צריך להבדל מהמציאות הקודמת שלו, כך כל אדם צריך להיות הוא עצמו. וכך מסביר הרמב"ן את הפסוק "לך לך... מבית אביך": "...ושם מולדתו, והוא ארץ אביו מעולם, ושם נצטווה לעזוב אותם... כי יקשה לאדם לעזוב... כשיש שם כל בית אביו. ולכן הוצרך לומר לו שיעזוב הכל לאהבתו של הקב"ה. "אברהם אבינו מצווה לעזוב הכל את כל בית אביו בגלל המציאות החדשה שלו, העצמיות שלו. כדי לזכות בקומה חדשה, קודם כל צריך להתנתק מהטומאה. כמו שאומר המלבי"ם על הפסוק שלנו: "...כי לא יזכה אל הקדושה עד יטהר תחילה מן הטומאה".

אברהם אבינו מלמד אותנו דבר נוסף מהפרשה: לא רק עזיבת ההורים, אלא כיוון שיש לך זכות מצד עצמך, אינך צריך לתלות את החסרונות בהורים במקום שאתה נמצא... אתה צריך לפעול לבד. חלק מהבנייה העצמית של האדם היא לקיחת אחריות. אין מקום להאשמה. להאשים את ההורים או את החינוך שקיבלת... בלי תלונות כלל. אתה כבר איש עצמאי, יש לך את הכוחות שטמונים בך. וכך מסביר האביר יעקב בספרו "מחשף הלבן" על פרשת לך לך: ורצה הקב"ה להוציא מלבו שלא יחשוב לומר היכי שייך שיזכה להשיג קדושה עליונה (כלומר להוציא מלבו של אברהם שלא יחשוב שהקדושה לא תחול עליו) (שהרי) מפני (ש:) הארץ שנוול בה... היא טמאה... שאביו עובד עבודה זרה... כי מאחר שהוא ראוי מצד עצמו הכל תלוי בו. הסדר מליבך את המחשבות האלה.

שנזכר כולנו לבנות את עצמינו ולראות את הכוחות הטמונים בנו ולא המניעות אצל האחרים.

הרב **אברהם דיין**, נחלת יצחק, ר"מ בישיבת בר אילן תל אביב

<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ גדליה בן ר' שמעון הכהן גרינברג ז"ל, נפטר ב-ח' בחשוון תשנ"ג. יהי זכרו ברוך!</p>	<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ אילה בת הרב יחזקאל שרגא (הירשמן) פלדמן ז"ל, נפטרה ב-כ' בחשוון תשע"ג. יהי זכרה ברוך!</p>
---	--

תמצית הנשמה היהודית אינה האידיאל של אני ואפסי עוד. תמצית הנשמה היהודית היא העזרה לזולת, התמיכה בחבר. במבחן התוצאה בברלין יש מילקי בול אבל בארצנו יש הושטת יד, עזרה לזולת ואיכפתיות בחינם. סולידריות חברתית וערבות הדדית יש רק בחברה הישראלית. זוהי תמצית הנשמה היהודית אליה אנחנו הולכים ולאורה אנו חיים בארץ ישראל.

בעיצומו של חג, מיד עם היוודע האסון שנגרם כתוצאה ממפולת השלגים בצפון נפאל, כשהתבררה הסכנה לחיי אדם, מיד התייצבו הישראלים, יחידים ומשלחות ובמאמץ משותף רצו לעזור. איזו מדינה שלחה סיוע פרט לישראל? מי מבין "אזרחי העולם" הגיע לנפאל להציל חיים? ורק לשמוע את המטיילים הישראלים שהיו נתונים בסכנת חיים ודאגו קודם לחבריהם ומי איבד את חייו כדי להציל חבר?

בחשבון שבסופרמרקט בברלין לא נראה חיוב על עזרה הדדית ולא על משלחות חלוק.

הרבי מלובביץ הקשה ושאל במה יועיל שנאמר לגויים שה' ברא את העולם ונתן לנו את הארץ, שהרי הגויים לא מאמינים בתורה? והוא תירץ זאת באומרו כי לא לגויים אנו צריכים לומר שהארץ שייכת לנו, אלא עלינו לומר זאת בראש ובראשונה לעצמנו!

מדינת ישראל ארצנו האמיתית ואלה בנותינו ובנינו ואתם נחליף במילקי בשקל?

אקטואליה - פינת העורך

מילקי? חוסר אנושיות? חמלה! מתן כתף! חילוקי!
מי ששמע, זה שהקשיב, בחודש האחרון לתקשורת, גילה את מדינת ברלין. ואיך אפשר היה לא לשמוע? התקשורת מצאה את המרפא, את הפתרון לתחלואי החברה הישראלית - ברלין!

בצורה מגנילה ודוחה ניסתה התקשורת לנטוע בנו את ההכרה שהגאולה נמצאה, כאן קרוב אלינו... בברלין. שליחים יצאו בהולים לברלין ומשם מתוך מכרה הזהב גילו לנו כמה יקר, כמה רע וקשה לחיות בארץ ישראל.

יצא לי להכיר אבא שניהל מלחמת גירושין על גב ילדו הקטין ובמקום להביא מזון בסיסי הביתה נהג לקנות לילדו הקטן מילקי (רק מילקי). אז לא פלא שרצים לברלין כדי לקנות מילקי בשמונים אגורות...

הקשר המיוחד בין העם והארץ נמצא בציווי הראשון של ה' בפני היהודי הראשון, אברהם אבינו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (ב, א). אחרי המלה "לך" מופיעה המלה "לך", כלומר - לעצמך. הנה לכם העצמיות, הדאגה האישית הפרטית. אבל זה לא כך באמת.

'אור החיים', מסביר כי הליכה לארץ ישראל מובילה להליכה אל האני העמוק ביותר, אל תמצית הנשמה.

דתי פיג' לעסקים:
קידום עסקים באינטרנט בתקציב של כוס קפה
לפרטים: 072-2400300

דתי פיג' - פורטל העסקים המוביל לציבור הדתי
מה שמתאים לך בקליק
עסקים, שירותים ובעלי מקצוע חבילות נופש, מלונות וצימרים חתונה, שבת חתן, אטרקציות ועוד.

ניתן להשיג במחיר המובחר

100% טבעי
100% כשרות

וודקה NOBLE

100% טבעי
100% כשרות

מיוצר ע"י פלורנטינה בע"מ | הבנאי 40 חולון | טל': 03-5444922
מ"ל: cohens1890@gmail.com | אתר: www.cohens1890.co.il
משווק למיגזר החרדי ע"י אלי, טל': 053-5277071

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתות עיון ושבת חתן

שבת שירה ופיוט פנוסה יהודי מתוק

שבת שירה פרשת בשלה י-י"א בשבת תשע"ה 30-31/1/15

בבית הארחה המפואר "בית וגן" ירושלים
בשיתוף הקרן לזכרון "לואיז וורטמן ויז"
בהשתתפות פייטינים, רבנים ומרצים בכירים ובראשם:
הרה"ג אליהו אברג'ל - אב"ד ירושלים והרב אליהו אלחור - רבה הראשי של מודיעין
מחיר מיוחד לנרשמים עד 30.11.14 (לאחר מכן תוספת של עד 15%)
שיבוץ חדרים לפי סדר הרשמה.

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

דיני השבוע ומנהגיו

לא לשכוח - ז' בחשוון - ותן טל ומטר

בליל ששי - ביום חמישי בתפילת ערבית החלו לומר ב"ברך עלינו" - "ותן טל ומטר".

שכח לומר טל ומטר וכבר אמר ברוך אתה ה', מסיים הברכה, אומר אותה באותו מקום. אם נזכר רק כשהתחיל "תקע בשופר" אומר ב"שומע תפילה". שכח גם שם אומר קודם "וצה". אם כבר התחיל "וצה" וחזר לתחילת הברכה, דהיינו ל-"ברך עלינו". אם לאחר שעקר רגליו - חזר לתחילת התפילה.

שבת פרשת לך לך

ההפטרה: "למה תאמר יעקב" (ישעיהו מ, כז).

הש"ץ מברך למתענים שני חמישי ושני. מי שדעתו להתענות בעת שעונה אמן אחר מי שברך אין צריך עוד לקבל תעניות אלה מחד, ומאידך אינו מחוייב בתעניות, אלא אם כן הוציא משפתיו שמקבל התעניות. אבל כשגמר אפילו רק בליבו בעת תפילת המנחה להתענות למחר חייב בתענית של מחר.

יום שני: תענית שני קמא

יום חמישי: תענית חמישי.

שבת פרשת וירא

ההפטרה: "ואשה אחת" (מלכים ב', ד, א).

יום שני: תענית שני תנינא.

תענית בה"ב

תענית בה"ב, תענית שני וחמישי ושני, הוא מנהג של יהדות אשכנז לצום שלושה צומות רצופים, בימים שני וחמישי ושני הראשונים בחודש חשוון, אחרי חגי חודש תשרי, ובחודש אייר, אחרי פסח. נראה שבימינו בודדים צמים תעניות אלו בפועל, אבל יש מבתי הכנסת האשכנזיים הנוהגים לומר את הסליחות המיוחדות לתעניות אלו.

במסכת סופרים (פרק כא) מובא מנהג ארצישראלי להתענות שני וחמישי ושני זכר לשלושת ימי הצום שצמו מרדכי ואסתר המלכה בשושן הבריה, קודם שנכנסה אסתר למלך אחשוורוש, צום שחל באמצע חודש ניסן. "ולמה אין מתעניין אותן בחודש ניסן? מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן ושנים עשר נשיאים הקריבו קרבנם לשנים עשר יום, יום לכל שבט ושבט וכל אחד היה עושה ביומו יום טוב. וכן לעתיד לבוא, עתיד המקדש להבנות בניסן". כמו כן מובא שם מובא מנהג "התלמידים" להתענות שני וחמישי בחודש ניסן "מפני חילול השם ומפני כבוד ההיכל שנסרף", אך הודגש שם שהתענית מותרת רק בצנעה, אבל להזכיר בציבור - אסור עד שיעבור ניסן. בארבעה טורים (או"ח תצ"ב) המנהג צוין כמנהג אשכנז וצרפת.

הטעם שניתן בפועל למנהג זה הוא שכיון שהמועדים פסח וסוכות עלולים לגרום לאנשים לבוא לידי עבירה, תיקנו להתענות אחריהם כדי לכפר על עבירות אלו. (קידושין פא ע"א, תוספות ד"ה סקבא). מכיוון שלא נהוג לצום בחודש תשרי וניסן, דוחים את הצום לתחילת החודש הבא אחריהם. בטור או"ח תצב אומר שיש המסמיכים למנהג התענית את הפסוק בספר איוב: "זיהי כי הקיפו ימי המשתה... והעלה עולות מספר כולם... כי אמר איוב אולי חטאו בני" (א, ה). בספר חסידים (ס' רכז) מצאנו שאחרים הסבירו את טעם התעניות ככפרה לפני עונת הגשמים בחודש חשוון והקציר באייה מדובר על חגים ארוכים יחסית ובאמצע ימי חול המועד. כיון שחג השבועות הוא רק יום אחד (בחוף לארץ יומיים), לא חששו לעבירה, ולא תיקנו תעניות בה"ב לאחריו (מגן אברהם ו"ט).

למה דוקא בימי שני וחמישי? מפני שימים אלה הם ימי רצון. כי "כשעלה משה למרום בפעם השנייה לקבל לחוחות שניים, עלה ביום ה' וירד ביום ב'" (טור או"ח קלד).

ומדוע לא התחילו ביום חמישי הסמוך מיד לראש חודש והמתונו להתחיל ביום שני? נאמר בתעניתו של ר' גוריון תענית על הצבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע השערים אלא שלש

תעניות הראשונות שני וחמישי ושני" ומפרש רש"י שם שכשרואין בעלי חנויות שקונין למוצאי יום חמישי שתי סעודות גדולות אחת לליל חמישי ואחת לשבת סבורים שבא רעב לעולם ומייקרים ומפקיעים השער אבל משהתחילו להתענות יודעין שאינו אלא מפני התענית".

כשיש עשרה מתענים: מוציאים ספר תורה וקוראים הקריאה של התעניות: "ויחל משה". נהוג לומר סליחות המיוחדות לתעניות אלו אף כשאין בקהל עשרה אנשים שמתענים, אבל במקרה זה הציעו האחרונים תיקונים לסליחות, כמו לדלג על הסליחה "תענית ציבור קבעו", או לדלג על המילה "ציבור" ולומר: תענית קבעו.

בשבת שלפני התענית נהוג ששליח ציבור מכריז בתפילה לפני החזרת ספר התורה לארון הקודש על התעניות על ידי ברכה של אלו שיתענו.

וזו לשון הברכה: "מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך את אלה שיקבלו עליהם להתענות תענית שני וחמישי ושני; בשכר זה הקדוש ברוך הוא ישמרם ויצילם מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם ויקבל תפילותיהם ויאזין שועותיהם עם כל ישראל אחיהם ונאמר אמן".

גבורת גשמים בסוגל

יש שתי ברכות בתפילת עמידה המתייחסים לגשמים. הברכה הראשונה היא הברכה השנייה של תפילת העמידה - ברכת הגבורות. עניינה הוא לשבח את ה' על הורדת הגשמים על פני הארץ. הקשר בין הגשם לתחיית המתים והיכולת של ה', בורא שמים וארץ להחיות מתים ולהפריח שממות, על ידי הגשם שנותן חיים לכל צומח ולכל חי על פני האדמה. שלוש הברכות הראשונות, אבות, גבורות וקדושה, שייכות רק לדברי שבח לה'. בהזכרה של: "מכלכל חיים בחסד..." יש בו המשך ורצף לגבורת גשמים ולפי הסבר זה: יש לומר: "משיב הרוח ומוריד הגשם, מכלכל חיים בחסד... לכן, כשהפסוק לא מסתיים בגשם, אלא יש לו המשך 'מכלכל' וכי יש לבטא את המילה גשם בסוגל (ולא בקמץ) ואחרי הגשם פסוק ולא נקודה. תיבת מוריד הגשם מחובר הוא לאחריו שעל ידי שהוא מוריד הגשם הוא מכלכל חיים בחסד כמו שכתב הטור בסיומן זה דסומכין למכלכל חיים לפי שהגשמים הם פרנסה וכלכלה.

ז' בחשוון: מבקשים את הגשמים

למרות שעונת הגשמים בארץ ישראל יכולה להיפתח מיד לאחר חג הסוכות, תיקנו חכמים להמתין עם בקשת הגשמים עד לז' בחשוון. עושים זאת בתפילת העמידה, בברכת השנים המבקשת מבורא העולם "ברך עלינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה". בברכה זו מוסיפים את הטקסט "ותן טל ומטר לברכה" המבקש כי האלוקים יעניק לנו טל וגשמי ברכה.

מדוע רק מ-ז' בחשוון? בימי בית המקדש היו כל תושבי ארץ ישראל (וכן רבים מחוצה לה) עולים לרגל לירושלים. היהודי שהתגורר במיקום הכי מרוחק מירושלים התגורר על גדות נהר פרת, והמסע אל ביתו ארך כשבועיים. כדי שגם הגרים במרחקים יוכלו לשוב לביתם בנוחיות מבלי להתעכב בדרכים בוציות, התעכבה בקשת הגשמים עד לז' בחשוון.

ברכי נפשי

המנהג לומר אחרי שחרית בראש חודש פרק ק"ד שבתהלים - ברכי נפשי - יסודו במנהג ספרד ומובא בטור או"ח סימן תכג, משום שהמזמור מפאיר את בריאת העולם ובו הפסוק: "עשה ירח למועדים". טעמו של ערוך השולחן שזהו המזמור שהלויים היו שרים בבית המקדש בשעת הקרבת קרבנות מוסף של ראש חודש (או"ח תכג, ג). בנוסח אשכנז הוא שיר של יום בראש חודש ואין אומרים את השיר של אותו יום בשבוע.

ברכי נפשי (בתוספת שירי המעלות) אומרים גם בחורף בשבתות בין מנחה לערבית, משבת בראשית עד שבת הגדול. (בקין אומרים פרקי אבות). אבודרהם נתן טעם (לברכי נפשי ופרקי אבות) במדעי משל לכלה ומלכה שמלוין אותה בשירות ותשבחות ושבת מלכה.

שנת תשע"ה שנת שמיטה

הרב משה ביגל
רבה של מיתר

היתר המכירה בשביעית

היתר המכירה בעבר

מזא תחילת ההתיישבות היהודית החקלאית בארץ ישראל, ניסו רבני הארץ למצוא דרכים להקל על החקלאות בשנת השמיטה. הדברים היו נצרכים מאד לפני כמאה שנים (לראשונה בשנת השמיטה תרמ"ט) כאשר החקלאות בארץ הייתה חלשה והחקלאים עניים מאד. הפתרון שהתקבל ע"י חלק גדול מרבני ישראל בשעתו היה "היתר המכירה", כלומר שהקרקעות החקלאיות נמכרו לנוכרי ואז הותר לחקלאים לעבוד בקרקע (את המלאכות שאיסורן מדרבנן, ואילו מלאכות שאיסורן מדאורייתא נעשו על ידי נכרים). פיתרון זה הוסכם לראשונה על ידי הרבנים הגאונים: ר' ישראל יהושע מקוטנא, ר' שמואל מהליבר מביאליסטוק, ר' שמואל זנוויל קלפיש מווארשא ור' יצחק אלחנן ספקטור מקובנא. עוד לפנייהם מצינו אותו בשו"ת שמון המור סימן ד', בשו"ת אבני נזר יורה דעה חלק ב' סימן תנ"ח, שו"ת שמחה לאיש יורה דעה סימן כ"ו, מכתבי האדר"ת המובאים באגרות ראייה חלק א' נוספות ט' י (ובסוף ספר אדר היקר), שבילי דוד יורה דעה סימן ד', אוצרות יוסף (למהר"י ענגיל) שביעית, במבוא לשבת הארץ פרקים י"א-י"ב ושו"ת משפט כהן סימנים ס"א-ס"ג, בהר צבי על הטור חושן משפט סימן קפ"ב, ועוד.

היתר זה מבוסס בין השאר על כך שלהלכה אין דיני שביעית בשדות של נכרים בארץ ישראל; ממילא התוצרת החקלאית של היתר המכירה נחשבת כתוצרת של נכרים ואין בה הגבלות שיוקיות ושימוש ע"י הלקוחות בארץ או בחו"ל.

אמנם, היו פוסקים שהתנגדו לשיטה זו מכמה סיבות:

1. אסור מן התורה למכור את אדמת הארץ לנכרים ולתת להם חניה בקרקע, שנאמר: "לא תחנם" (רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק י' הלכה ג', חזון איש שביעית סימן כ"ד, שו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן צ"ז בשם הרידב"ז, קונטרס שלש תשובות להאדמו"ר מסאטמאר. וכך היתה דעת רבני ירושלים האשכנזים מהר"ל דיסקין והגאון ר' שמואל סאלאנט).
2. מכירה זו נראית כהערמה, כי היא נעשית לזמן מוגבל ולאחר השמיטה קונים את הקרקע מחדש מהנוכרי (שו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן צ"ו).
3. מכיוון שהמכירה נעשית על ידי שליחות ולא ישירות בידי בעלי השדות, ובה עצמה יש איסור לא תחנם, אין המכירה חלה משום שאין שליח לדבר עבירה (חזון איש שביעית סימן כ"ד אות ד', שו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן צ"ו).

לטענות אלו ענו **המצדדים בהיתר:**

1. מכירה שנעשית כדי לחזק את אחיזת היהודים בארץ אינה אסורה, כי היא אינה נותנת לנכרים חניה בקרקע אלא להיפק; מחזקת את ההתיישבות היהודית בארץ (שמן המור סימן ד, שו"ת ישועות מלכו יורה דעה סימן נ"ו).
  2. אין איסור לא תחנם במכירה לזמן, כפי שכותב בספר החינוך מצוה של"ט בשם הרמב"ן (וכן הורה הגרי"א ספקטור, וראו אוצרות יוסף שביעית דף ק' ושו"ת הר צבי יורה דעה סימן קכ"א).
  3. ייתכן שאין איסור "לא תחנם" בנוכרי שאיננו עובד עבודה זרה (כלומר מוסלמי) (כדעת שו"ת הרשב"א חלק א' סימן ח' והמאירי עבודה זרה כ' ע"א; וכן דעת הפוסקים שהובאו בשו"ת יביע אומר חלק ח חושן משפט סימן ב).
  4. ייתכן שמכירה לנוכרי תושב הארץ אינה אסורה מכיוון שיש לו כבר חניה בקרקע (מבוא לשבת הארץ פרק י"ב).
  5. בשעת הדחק, כשאין ברירה, מותר לעשות מכירה הנראית כהערמה, כפי שמקובל במכירת חמץ או מכירת בהמות מבכירות לנוכרי כדי שלא ייוולד לישראל בכור, וכך הדין אפילו לגבי איסור דאורייתא, כל שכן שהשמיטה בזמן הזה היא מדרבנן (מבוא לשבת הארץ פרק י"ג על פי הירושלמי ביצה פרק ג' הלכה ד).
- על יבול "היתר המכירה" בימינו בפרק הבא, בע"ה.

מקום בפרשה יהושע לבניא - מדריך טיולים

הנגבה

"ויסע אברהם הלוחץ ונסוע הנגבה". הנגבה - כלומר אל הנגב. כך מתרגמים זאת מילולית יונתן ואונקלוס, וכן רבים מהפרשנים הקדמונים.

הנגב הוא הצד הדרומי של ארץ ישראל, ולמה נקרא שמו נגב? מפני שהוא מנוגב ממים. עם ראשית ההתיישבות החדשה בארץ ישראל, רבו הנסיונות להתיישב בנגב, היה אז קל יחסית לרכוש קרקעות בחבל הארץ שהיה ועודנו ריק מתושבים, אך קשה היה להתיישב בו. מים הם המוצר השני בחיוניותו לאדם (אחרי חמצן), ואגירת מים בנגב היא ענין לא פשוט, אבל אפשרי. המפורסם מבין מתיישבי הנגב, ראש הממשלה הראשון דוד בן גוריון טבע את הסיסמה "נגב יבחן העם בישראל". ואם מים אין בנגב הרי שאוצרות טבע רבים יש בו, לצד נוף מדהים. והיכן יש בארץ מקום בו אתה יכול לצעוד ימים ארוכים מבלי לראות כל סימן לציויליזציה, אם לא בנגב.

הנגב אינו אחיד באופיו, יש בו אזורים מעוטי משקעים ויש אזורים על גבול הציה והישימו. מקובל למתוח את קו המדבר במקום בו יורדים פחות מ-200 מ"מ גשם בשנה. מכאן ודרומה זה נגב? לא בדיוק. קיבוץ נגבה עלה אל הקרקע בקיץ תרצ"ט במסגרת מבצע חומה ומגדל, אמנם הכינוי נגבה ניתן יותר כדי לסמל את השאיפה אל הנגב, כלומר עוד דרומה מכאן, אך נגבה נתפסה תמיד כחלק מהדרום.

מצודת זאב

המערכה על נגבה החלה מיד עם הכרזת המדינה, הפולש המצרי נע בשני טורים, במערב דרך כפר דרום, בארות יצחק, יד מדרי וניצנים, עד שנעצר בגשר עד הלום. במזרח דרך פלוג'ה, תרקומיה, חברון ועד שנעצר בקיבוץ רמת רחל שבמבואות ירושלים. נגבה הותקפה שוב ושוב אך לא נפלה, היא שרדה בזכות אומץ לבם של מגיניה שהסבו לאוייב המצרי אבידות כבדות. עד ששוחררה משטרת עיראק סווידאן, כיום מוזיאון חטיבת גבעתי - מצודת יואב, והשלווה שבה לקיבות שהחל לשקם את הריסותיו.

גם בנגבה כמו במקומות אחרים, הפך מגדל המים המנוקב לסמל העמידה הנחושה. ועד היום, ממקומו במרכז הקיבוץ, הוא צופה על בית הקברות הצבאי שחלליו עוד שומרים על השער, ובהם יצחק דובנו ה"ד - יואב, מפקד נגבה שנפל במהלך הקרבות. מה יש עוד בנגבה? פסגל אחוות הלוחמים של נתן רפפורט, טנק מצרי, ודגם חומה מגודל וממלך לבקר גם במצודת יואב ובשלל משלטי גבעתי שבסביבה.